

Cumpensaziun da dischavantatgs en la furmaziun fundamentala professiunala

www.berufsbildung.gr.ch

Amt für Berufsbildung
Uffizi per la furmaziun professiunala
Ufficio della formazione professionale

Fegl d'infurmaziun

La midada da la scola a la furmaziun professiunala chaschuna per tut ils giuvenils in grond midament. Giuvenils cun in impediment èn spezialmain dumandads da s'orientar cun lur restricziuns en in nov ambient. A temp dovran els in accompagnament che sa referescha a lur situaziun individuala en il rom da la preparaziun per la tscherna da la professiun, en connex cun la tschertga d'in fufragnadi u d'ina piazza d'emprendissadi, avant e durant la scolaziun sco er per la preparaziun da la procedura da qualificaziun.

Tar la tscherna d'ina professiun duai vegnir guardà, che las fermezzas individualas possian vegnir applitgadas e che las deblezzas na hajan betg consequenzas memia negativas. La concepziun da midadas d'ina scolaziun a l'autra po restrenscher l'egualitad da las schanzas da cumenzament da persunas cun impediments. Tar la consideraziun da basegns individuals èsi da resguardar las particularitads dals differents lieus da furmaziun.

Emprendistas ed emprendists cun in impediment han – resguardond la finamira professiunala en mira – il dretg sin mesiras da cumpensaziun da dischavantatgs, sch'els èn dependents d'adattaziuns che pertutgan lur impediment a la piazza da lavur, en la scola professiunala spezialisada, en ils curs intermanaschials ed en il rom da la procedura da qualificaziun.

La noziun cumpensaziun da dischavantatgs per persunas cun impediments stat per mesiras specificas che han la finamira da gulivar dischavantatgs che pertutgan l'impediment. Questa noziun inditgescha l'adattaziun da las cundiziuns, sut las qualas i vegn emprendì ed examinà. Percunter cuntegna ella nagina modificaziun da las finamiras da l'instrucziun resp. da la scolaziun da la professiun che vegn emprendida. Ina cumpensaziun da dischavantatgs vegn concedida, sch'il gener da l'impediment n'impedescha u na restrenscha betg decisivamain l'execuziun da la professiun.

Sch'i sa mussa ch'in sustegn daventa necessari, èn las emprendistas ed ils emprendists sco er lur represchentanza legala responsabels d'instradar ils pass necessaris. L'annunzia d'emprendistas e d'emprendists cun ina restricziun da sanadad corporala, spiertala u psichica vegn fatga en il cas ideal al cumenzament da l'emprim onn d'emprendissadi u durant l'emprendissadi il mument che l'impediment sa mussa.

Per pudair definir las mesiras sto esser avant maun in'expertisa actuala d'ina media u d'in medi resp. d'ina istanza competenta reconuschida concernent il gener da l'impediment. Ultra da la diagnosa descrive l'expertisa las consequenzas individualas da l'impediment e las pussaivladads cumpensatoricas. L'expertisa actuala na duess betg esser pli veglia che 2 onns.

L'emprim onn d'emprendissadi vegn considerà per las partidas da furmaziun sco onn d'orientaziun e da decisiun. Ina collavuraziun orientada a la promoziun da tut las persunas participadas è da prender en mira (emprendista u emprendist – furmatura professiunala u furmatur professiunala – persuna d'instrucziun da classa da la scola professiunala spezialisada – direcziun dal curs intermanaschial – Uffizi per la furmaziun professiunala). Ina cumpensaziun d'in dischavantatg vegn concedida, sch'il gener da l'impediment n'impedescha u na restrenscha betg decisivamain l'execuziun da la professiun. Sche las cumpetenzas

Cumpensaziun da dischavantatgs en la furmaziun fundamentala professiunala

www.berufsbildung.gr.ch

Amt für Berufsbildung
Uffizi per la furmaziun professiunala
Ufficio della formazione professionale

centralas da la professiun na pon betg vegnir ademplitas malgrà la cumpensaziun da dischavantatgs, duess la relaziun d'emprendissadi vegnir schliada.

Tscherna da la professiun / cussegliaziun professiunala

Discurs da cussegliaziun tar giuvenils cun impediments

A chaschun da la tscherna da professiun porscha la cussegliaziun da professiun sustegn als giuvenils en furma da discurs ed infurmaziuns. Ella resguarda l'individualitad e l'autonomia da la persuna che tschertga cussegl e la gida a nizzegiar las atgnas resursas sco er ad agir ed a decider en atgna responsabladad. Sche la persuna che cusseglia constatescha tar la persuna che tschertga cussegl in impediment, fa ella attent a la purschida da la cumpensaziun da dischavantatgs la persuna sezza e sche pussaivel er la persuna responsabla per l'educaziun. Ella infurmescha davart il proceder d'inoltrar la dumonda.

Annunzia per la AI

Betg tut ils giuvenils cun in disturbi da lur sanadad corporala, spiertala u psichica èn invalids en il senn da la Lescha federala davart l'assicuranza d'invaliditad. Per far valair prestaziuns sin mesiras professiunalas da l'assicuranza d'invaliditad, sto dentant vegnir cumprovada ina invaliditad tar la transiziun en la furmaziun professiunala. Personas responsablas per l'educaziun duain vegnir fatgas attent a temp da personas d'instrucziun u da personas spezialisadas, ch'ellas èn responsablas per l'annunzia per sclerir il dretg da survegnir prestaziuns.

Proceder en cas da dumonda da cumpensaziun da dischavantatgs d'ina emprendista u d'in emprendist cun in impediment u cun difficultads d'emprender e difficultads cun la prestaziun durant il temp d'emprendissadi

L'emprendista u l'emprendist pertutgà, eventualmain ensemen cun la represchentanza legala e consultond la furmatura u il furmatur professiunal, inoltescha al cumenzament da l'emprendissadi resp. cura che l'impediment sa fa valair, la dumonda per ina cumpensaziun da dischavantatgs d'emprendistas e d'emprendists cun impediments u cun difficultads d'emprender e cun difficultads cun la prestaziun durant il temp d'emprendissadi, ensemen cun in'expertisa da la media u dal medi resp. d'ina istanza cumpetenta renconuschida.

L'Uffizi per la furmaziun professiunala vegn a controllar ils documents consegnads ed a fixar las mesiras.

Il proceder en connex cun la dumonda da la cumpensaziun da dischavantatgs en la procedura da qualificaziun (examen parzial/examen final d'emprendissadi)

Da princip sto la procedura da qualificaziun da las emprendistas e dals emprendists cun impediments correspunder a las pretensiuns da la professiun respectiva.

Cumpensaziun da dischavantatgs en la furmaziun fundamentala professiunala

www.berufsbildung.gr.ch

Amt für Berufsbildung
Uffizi per la furmaziun professiunala
Ufficio della formazione professionale

Per emprendistas ed emprendists cun in impediment duai la pussaivladad exister da dumandar ina furma d'examen ch'è adattada a l'impediment, sch'il success duess esser dependent da la furma da l'examen – betg da ses cuntegn – e sche la mesira per ina cumpensaziun da dischavantatgs è proporziunala.

Emprendistas ed emprendists cun in impediment duain avoir la pussaivladad da dumandar ina furma d'examen ch'è adattada a l'impediment, sch'il success è dependent da la furma da l'examen – betg da ses cuntegn – e sche la mesira per ina cumpensaziun d'in dischavantatg è proporziunala.

Per la concessiun d'ina cumpensaziun da dischavantatgs a l'examen parzial u a l'examen final sto la dumonda per ina cumpensaziun da dischavantatgs vegnir inoltrada en la procedura da qualificaziun a l'Uffizi per la furmaziun professiunala e, sche betg gia inoltrada en connex cun la dumonda per ina cumpensaziun da dischavantatgs da l'emprendista u da l'emprendist cun in impediment u cun difficultads d'emprender e difficultads cun la prestaziun durant il temp d'emprendissadi, in'expertisa ed ina recumandaziun per las mesiras da cumpensaziun da dischavantatgs da la media u dal medi resp. d'ina istanza competenta renconuschida. La dumonda sto vegnir inoltrada fin il pli tard la fin d'october da l'onn precedent da l'examen final resp. da l'examen parzial.

L'Uffizi per la furmaziun professiunala examinescha ils documents e decida cun tadlar / en enclegientscha cun la schefexperta u il schefexpert davart la cumpensaziun da dischavantatgs che sto vegnir concedida a chaschun dals examens.

En general

Mintga cumpensaziun da dischavantatgs vegn examinada e fixada individualmain. Las mesiras da cumpensaziun da dischavantatgs vegnan definidas sin basa dal rapport dal Center svizzer da servetschs per la furmaziun professiunala (CSCP) «Cumpensaziun da dischavantatgs per personas cun impediments en la furmaziun professiunala».

I vegnan mo concedidas cumpensaziuns da dischavantatgs formalas sco agiunta da temp, pausas pli lungas u meds auxiliars spezials u ulteriuras mesiras adattadas (p.ex. local separà).

En l'attestat federal da furmaziun professiunala, en l'attestat federal da qualificaziun ed en l'attestat federal da maturitad professiunala na vegn fatga nagina remartga davart la cumpensaziun da dischavantatgs.

Tut ils formulars chattais Vus sut il suandant link:

www.berufsbildung.gr.ch/ → documentaziuns → surveglianza da la furmaziun professiunala

Avais Vus dumondas? As drizzai a:

Uffizi per la furmaziun professiunala
Grabenstrasse 1

C:\Users\fedbru\AppData\Local\Microsoft\Windows\NetCache\Content.Outlook\MEEIJGS\Merkblatt NTA_rm.docx

Erziehungs-, Kultur- und Umweltschutzdepartement
Departament d'educaziun, cultura e protecziun da l'ambient
Dipartimento dell'educazione, cultura e protezione dell'ambiente

Cumpensaziun da dischavantatgs en la furmaziun fundamentala professiunala

www.berufsbildung.gr.ch

Amt für Berufsbildung
Uffizi per la furmaziun professiunala
Ufficio della formazione professionale

7001 Cuir

lau@afb.gr.ch
081 257 27 66